BİLGİ NOTLARI

SAYI 4 • HAZİRAN 2022

KARBON FİYATLANDIRMASININ DURUMU VE EĞİLİMLERİ

Dünya Bankası tarafından Mayıs ayının son günlerinde yayımlanan ve içerisinde karbon ticaretine dair birçok önemli hususun yer aldığı raporun kısa özetini sizler için derledik.

GÜNEYDOĞU ANADOLU İHRACATÇI BİRLİKLERİ

Eğitim ve Ekonomik Araştırmalar Şubesi

Bilgi Notları

Haziran

Bilgi-2022-04

"KARBON FİYATLANDIRMASININ DURUMU VE EĞİLİMLERİ"

RAPORUNA DAİR BİLGİ NOTU

DÜNYA BANKASI

Dünya Bankası (World Bank) 24.05.2022 tarihinde, "**Karbon Fiyatlandırmasının Durumu ve Eğilimleri**" konulu yıllık raporunu yayınladı. Raporda, uluslararası düzeyde karbon fiyatlandırmasına ilişkin önemli gelişmelere değinildi.

Raporun İngilizce yayımlanan orijinal metnine bu bağlantıyı kullanarak ulaşabilirsiniz.

Karbon fiyatlandırılması esasen, iklim değişikliğiyle mücadelede kapsamında en önemli enstrümanlar arasında yer alan sera gazı emisyonlarının azaltılması konusunda önemli bir yer tutuyor. Karbon emisyonu yapan kurum/kuruluş/şirketlerin düşük karbon emisyonuna geçmesini özendirmektedir. Sistemde daha önceden belirlenmiş karbon emisyon miktarlarının üzerine çıkılması durumunda işletmelere ilave maliyetler çıkmaktadır.[1]

Raporun yönetici özetinde öne çıkan başlıklar aşağıda sıralanmıştır:

- Karbon fiyatlandırması ekonomik dönüşüm ve kurtarma için hızlandırma sağlayabilir.
- Daha iddialı karbon fiyatları, taahhütler ve politika arasındaki boşluğu kapatmaya ve "1.5'i [2]canlı tutmaya" yardımcı olabilir.
- Karbon fiyatlandırması, emisyonları düşürmenin yanı sıra, enerji ve endüstriyel verimliliği iyileştirebilir, ithal

[1] http://www.cevreciyiz.com/

[2] 2015 yılında, COP 21'deki Paris Anlaşması aracılığıyla hükümetler, büyük ölçüde karbon nötrlüğü sağlayarak küresel ısınmayı 2,0 santigrat derecenin çok altında ve mümkün olduğunca 1,5 santigrat dereceye yakın tutmayı taahhüt ettiler.

edilen enerjiye olan bağımlılığı sınırlayabilir, daha temiz havayı teşvik edebilir, arazileri koruyabilir ve yenileyebilir ve bir hükümet geliri kaynağı sağlayabilir.

- Ancak karbon fiyatlarının benimsenmesi, özellikle artan enflasyon ve enerji fiyatları sebebiyle gittikçe zorlaşmaktadır.
- Direkt karbon fiyatlanması uygulanmaya devam ediyor ama küresel kapsam düşük kalıyor.
- Dünya çapında, karbon vergileri[3] ve emisyon ticaret sistemleri[4] (ETS'ler) dahil olmak üzere 68 karbon fiyatlandırma aracı (CPIs) yürürlükte ve üç tanesinin daha uygulanması planlanıyor.
- Faaliyette olan karbon fiyatlandırma araçları, toplam küresel sera gazı (GHG) emisyonlarının yaklaşık %23'ünü kapsamaktadır. Bu, geçen yıl başlayan dört yeni sistemin bir sonucu olarak toplam küresel kapsama alanında küçük bir artışı temsil ediyor.

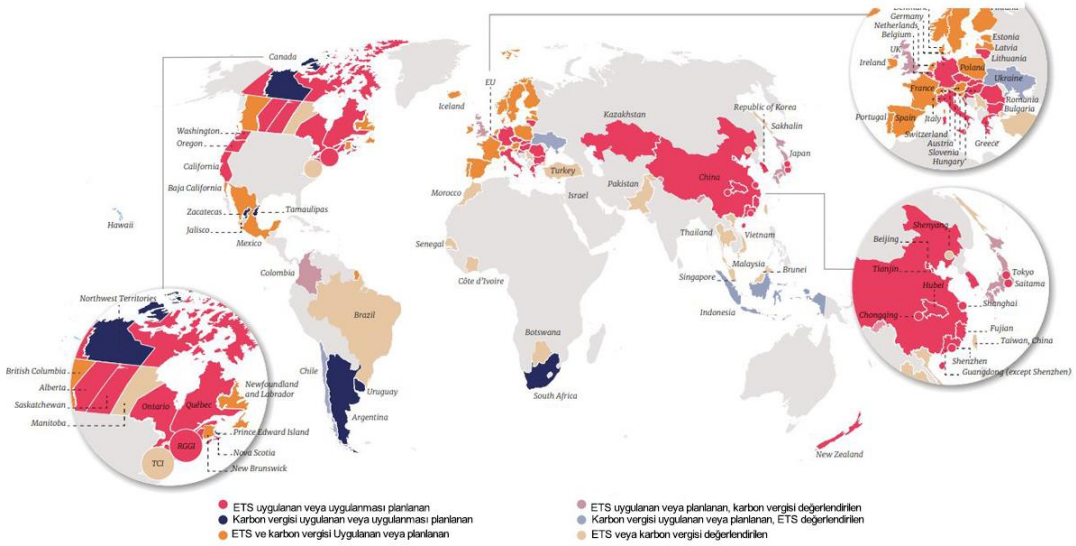

[3] Karbon vergisi, CO2 emisyonunu azaltmak amacıyla tüketilen fosil yakıtın karbon içeriğine bağlı olarak alınan bir vergidir. www.canaktan.org

[4] Emisyon ticareti sistemi, sisteme dahil olan aynı sektördeki işletmelerin sera gazı emisyonlarının bir üst limite dayandırılmasına olanak sağlar. Sistem için daha fazla emisyona sahip olan işletme daha az emisyona sahip olan işletmeden emisyon satın alır. Bu sayede sistemdeki emisyon miktarı kontrol altına alınmış oluyor. www.forseti.com.tr

ETS, Sera Gazı Emisyonlarını sınırlandırmak amacıyla 2005 yılında ilk kez AB üye ülkelerde başlamıştır. Her tesisin bir karbon emisyon tahsisat hakkı bulunmaktadır. Daha az tahsisat yapmaya ilişkin çeşitli teşvikler mevcuttur. İlave tahsisatlar, diğer tesislerle ticari yollardan da elde edilebilir. https://webdosya.csb.gov.tr/db/destek/icerikler/full_taslak-20191127113907.pdf

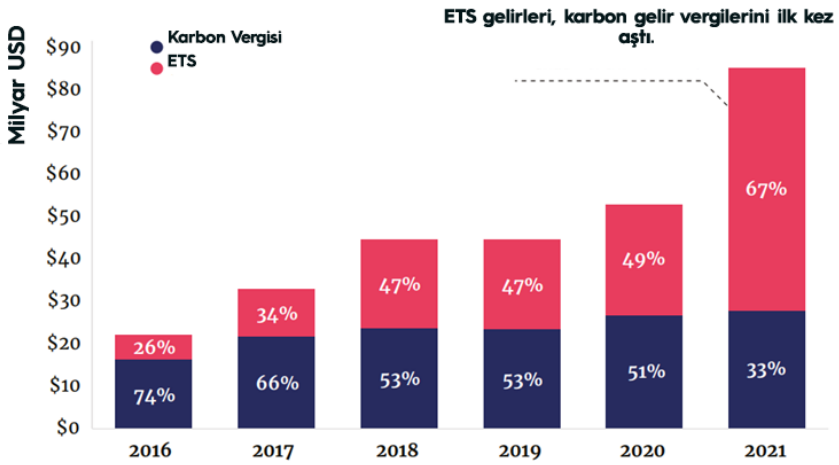
KARBON VERGİLERİ VE EMİSYON TİCARET SİSTEMLERİ HARİTASI

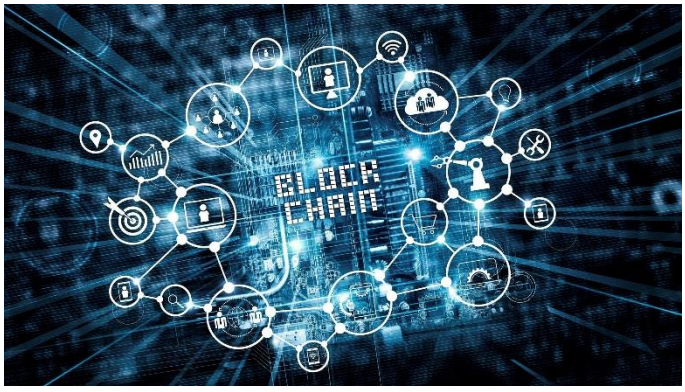
- Uluslararası Denizcilik Örgütü, uluslararası denizcilik faaliyetlerinden kaynaklanan emisyonlara bir fiyat koymayı düşünüyor. Kabul edilirse, bu küresel sera gazı emisyonlarıyla mücadelede önemli bir adımı temsil edecektir.
- Avrupa Birliği (AB), Sınırda Karbon Mekanizmasını benimsemeye yaklaştı ve Kanada ve Birleşik Krallık, benzer mekanizmalar için seçenekleri araştırıyor.
- Uluslararası Para Fonu ve Dünya Ticaret Örgütü, uluslararası bir karbon fiyatlandırma sistemini savunuyor.
- Bazı ülkeler, ABD-AB Çelik ve Alüminyum Ticaretine İlişkin Karbon Tabanlı Sektörel Düzenleme de dahil olmak üzere uluslararası iklim kulüplerinin benimsenmesini düşünmektedir.
- Bu yaklaşımlar, yerel desteği güçlendirebilir, karbon kaçağını önleyebilir ve ulusal sınırların ötesinde azaltmayı teşvik edebilir.

- Avrupa Birliği, Kaliforniya, Yeni Zelanda ve Kore Cumhuriyeti'nde rekor ETS fiyatları gözlemlenirken, bazı karbon vergilerindeki fiyatların şimdiye kadarki en yüksek seviyelerine ulaştığı görüldü.
- Politika reformlarının, beklenen değişikliklerin, spekülatif yatırım ilgisi ve daha geniş ekonomik eğilimler, özellikle küresel enerji emtia piyasaları, bu ETS fiyat artışlarını tetikliyor.
- Bununla birlikte, küresel emisyonların %4'ünden daha azı şu anda 2030 yılına kadar ihtiyaç duyulan fiyat aralığında. Paris Anlaşması hedeflerini karşılamak için fiyatların önemli ölçüde artması gerekiyor.
- Küresel karbon fiyatlandırma geliri geçen yıla oranla yaklaşık %60 arttı ve 84 milyar USD'ye ulaştı.
- Fiyatların artması ve ücretsiz tahsisin azalmasıyla, ETS gelirleri ilk kez karbon vergisi gelirlerini aştı.

YILLAR İÇİNDE GLOBAL KARBON FİYATLANDIRMA GELİRLERİ

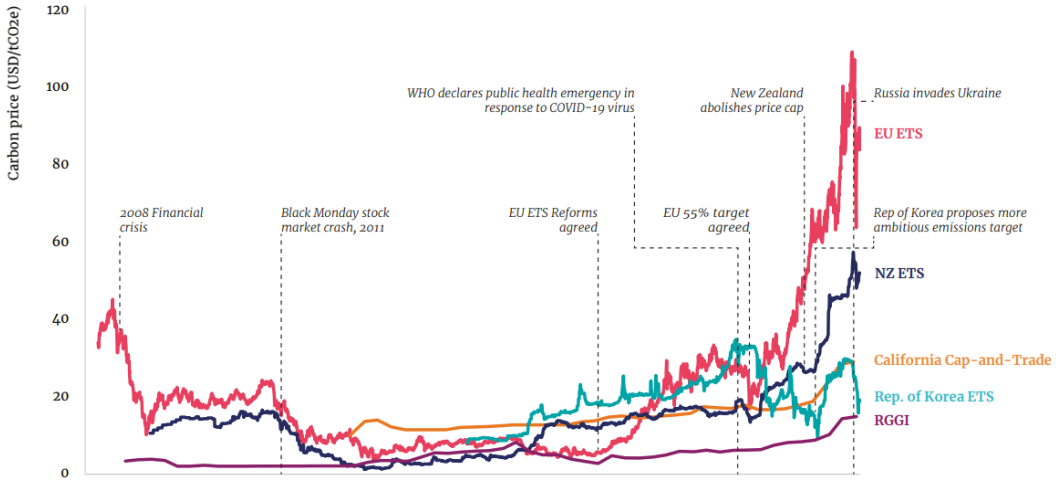
- Artan karbon fiyatlandırma gelirleri, sürdürülebilir ekonomik toparlanmayı destekleyebilir, daha geniş mali reformları finanse edebilir veya bazı ülkelerin mti
- Bağımsız kredilendirme kuruluşlarından alınan krediler, karbon piyasasında çoğunluktadır.
- Yıllık gönüllü karbon piyasası[5] değeri, kurumsal taahhütlerin etkisiyle ilk kez 1 milyar ABD dolarını aştı.
- Paris Anlaşması'nın 6. Maddesi[6] kapsamındaki uluslararası karbon piyasaları için yeni kurallar, gelecekteki büyümeyi mümkün kılabilecek netlik sağlasa da, karbon kredilerine uygunluk talebi sınırlı kalmaya devam ediyor.
- Doğaya dayalı krediler özellikle yüksek talep görüyor: ormancılık ve arazi kullanımına yönelik işlemler 2020 ile 2021 arasında iki katından fazla arttı.
- Karbon salımını azaltmaya yönelik talep, bu kredilerin fiyatlarının artmasına neden oldu.
- Gönüllü karbon piyasası, alıcıların sektör, coğrafya ve algılanan ortak faydalar gibi özelliklere oldukça farklı değerler vermesiyle güçlü bir şekilde çeşitlilik göstermeye devam ediyor.
- Finansal aktörler karbon piyasasında daha aktif hale gelirken, blockchain teknolojisinin potansiyelini gösteren ancak şeffaflık ve kalite ile ilgili uzun süredir devam eden bazı endişeleri yeniden alevlendiren yeni bir merkezi olmayan finansal yenilik dalgasını mümkün kıldı.

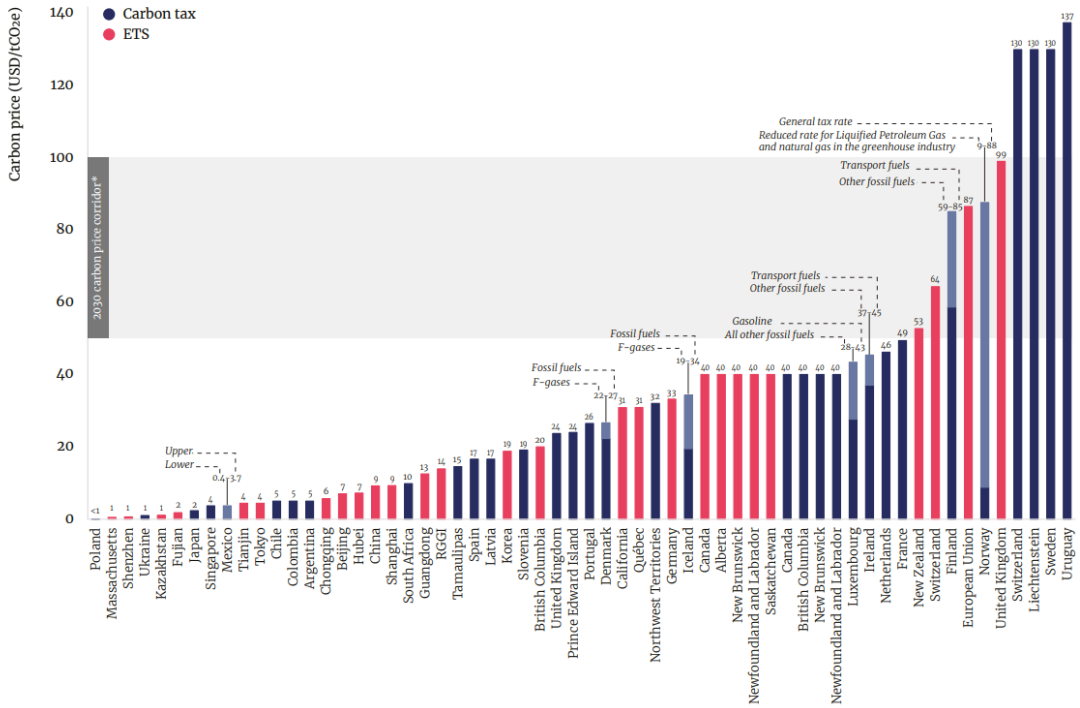
[5] Gönüllü karbon piyasası bireylerin, kurum ve kuruluşların, sivil toplum örgütlerinin faaliyetleri sonucu oluşan seragazı salımlarını gönüllü olarak azaltmalarını ve denkleştirmelerini kolaylaştırmak amacıyla oluşturulmuş bir pazardır. http://www.climatevolunteers.com/

[6] Paris Anlaşması'nın 6. maddesi kapsamında anlaşmaya taraf ülkelerin emisyon azaltım taahhütlerini yerine getirebilmeleri için piyasa mekanizmaları oluşturulması öngörülüyor.

- Çin, emisyon açısından dünyanın en büyük karbon piyasasına ev sahipliği yapıyor ve 2021 yılında ETS'de %99,5 uyum oranıyla ilk tam uyum döngüsünü tamamladığı görüldü.
- Aşağıdaki grafikten de görüleceği üzere, işlem değeri bakımından en büyük karbon piyasası olan Avrupa Birliği ETS piyasası, hem spot hem de vadeli işlem piyasalarında rekor ticaret faaliyeti ve fiyatları görmüş oldu. Karbon kredisi birimi "ton karbondioksit (tCO2e)" cinsinden fiyatlar özellikle Rusya-Ukrayna savaşından sonra zirve yapmıştır.

- Ülkelerin ton karbondioksit başına uyguladıkları karbon fiyatlarını gösterir grafik ise aşağıda yer almaktadır.

ÖNEMLİ UYARI: *Bu dokümanda yer alan bilgiler hiçbir surette Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğini bağlamaz. Bilgiler, Dünya Bankası'nın "**State and Trends of Carbon Pricing 2022**" adlı raporundan alınmıştır.*